

YENİ MEDYADA POLİTİK MEŞRUIYET: ADALET YÜRÜYÜŞÜ HABERLERİNİN POLİTİK İLETİŞİM BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Halide TONGA¹

ÖZET

Günümüzde, kitle iletişim araçlarının artan önemi ve zaman ile mekân sınırlamasını ortadan kaldırması, siyasi faaliyetlerin hem yurt içinde hem de küresel olarak yurt dışında duyurulmasını imkânlı hale getirmektedir. Bireylerin ideolojik davranış ve düşüncelerini etkileme çabası da propaganda ürün ve araçları ile devreye girmektedir. Bu noktada siyasi iletişim faaliyetlerinin yanı sıra üzerinde durulması gereken diğer konu politik iletişim olarak karşımıza çıkmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmanın kuramsal kısmını politik iletişim kavramı, örneklemini ise Cumhuriyet Halk Partisi'nin Haziran-Temmuz 2017 tarihlerindeki Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberleri oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Politik İletişim, Adalet Yürüyüşü, İçerik Analizi.

POLITICAL LEGITIMACY IN THE NEW MEDIA: THE EVALUATION OF THE NEWS OF JUSTICE WALKING IN THE CONTEXT OF POLITICAL COMMUNICATION

ABSTRACT

Nowadays, the mass media are increasingly importance and eliminate time and place, making it possible to announce the political activities abroad both domestically and globally. Efforts to influence the ideological behavior and thoughts of individuals are also step in propaganda products and tools. At this point, besides political communication activities, the other issue to be emphasized is political communication. From this point of view, the theoretical part of this work is the concept of political communication and the sample is the news of the Republican People's Party's June-July 2017 Justice March.

Key Words: Political Communication, Justice March, Content Analysis.

¹ Doktora, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Genel Gazetecilik Bölümü, İzmir, Türkiye, halidetng@gmail.com

GİRİŞ

Politik iletişim kavramının üzerinde uzlaşmış bir tanım bulunmamakla birlikte ilgilendiği alanlarla ilgili yapılan çalışmalar son dönem iletişim çalışmalarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Politik aktör ve siyasi partiler kendi mevcudiyet ve fiiliyetlerini geliştirmek, güçlendirmek ve meşruluğunu sağlamak için sıklıkla politik iletişim süreçleri yönetmektedir. Kendilerinin farkında olarak veya olmayarak içinde buldukları bu süreçler medya aracılığı ile kamuoyuna aktarılmaktadır.

İletişimin politika ile birlikteliği, genel bağlayıcı kararlarının alınıp ve uygulanış biçiminde son derece önem taşımaktadır. Politikanın soyut halindeyken iletişim mecrası içerisinde somut şekilde tecessüm etmesi medya ürün ve araçları ile mümkün olmaktadır. Daha özelden açıklamak gerekirse, bu süreçler haber metinlerinde yer alarak birliktelik devam etmektedir. Bu durumda da, politik iletişim süreçlerinin politik aktör ve kurumların kendi meşruiyetlerini kazanma ve güçlendirme aracı olarak mı yürütüldüğü yoksa halkın refahı odaklı mı yürütüldüğü önemli bir sorunsal alan olmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde politik iletişimin kelime kökeni, tarihselliği ve güncel siyasetteki yeri tartışılmıştır. İkinci bölümde, politik aktörlerin politik iletişim aracılığı ile meşruiyet oluşturma çabaları sürecinde başvurdukları yeni medya mecrasının etkileri aktarılmıştır. Üçüncü bölümde ise; Türkiye'deki politik iletişim süreçlerini örneklemek amacıyla Cumhuriyet Halk Partisi'nin 16 Haziran-9 Temmuz 2017 tarih aralığındaki Adalet Yürüyüşü ile ilgili Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinin çevrimiçi versiyonlarında yer alan haberler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

1. POLİTİK İLETİŞİM KAVRAMI

Politika kavramı, iktidar ilişkileri ve kamuoyu adına karar alma süreçlerini ifade etmekte ve demokratik toplumlarda siyasi partilerin varlığı ile etkinliği bulunmaktadır. Kamuoyu yaratma ve etkileme süreçlerini de beraberinde getiren bu etkinlik aynı zamanda doğrudan iletişim araçları ile birliktelik içerisinde olmaktadır.

Bu başlıkta politik iletişim kavramının seçilmesinin nedeni, politika ve iletişim kavramlarının her iki ayrı düzeyde kendi etimolojik arka planlarından hareketle insani bir aradallığa gönderme yapmasıdır. "En genel anlamıyla communication 15. yüzyıldan bu yana dilde görülüyor. Yakın kökü eski Fransızca comunicacion'dır ki, o da Latince'de communicationem'den gelir, bu sözcük de Latince kök sözcük communis'ten –ortak- türemiş communicare geçmiş zaman ortacından eylem adıdır: buradan da communicate –paylaştırmak- fiili türemiştir"(Williams, 2005, s.88). Temel kullanım yelpazesi ise ulaşım alanıyken, 20. yüzyıldan itibaren medya ile ilişkilendirilerek kullanılmıştır. 'Communication' sözcüğünün Amerika ve İngiltere'de ilk olarak görülmesinin nedenleri ise, ülkelerin içinde buldukları siyasal koşullara bağlı olmaktadır. Politika kavramı ise Anglo-Sakson politika bilimi anlayışında doğmuştur. "Bu kavram politik irade oluşturmayı, karar almayı, alınan kararları uygulamayı ve meşruiyet yaratma çabasını kapsamaktadır"(Keskin, 2014, s.238). "1945 sonrası sosyal bilimlerin yapısını etkileyen farklı gelişmeler çeşitli alan ve disiplinlerin doğuşunu sağlamıştır. Politika bilimi ile iletişim arasında köprü kurması beklentisiyle politik iletişim, politikanın bilimselleşmesi ile iktidarın rasyonelleşmesi sürecinde gelişmiştir"(Keskin, a.g.e., s.212,213). Dolayısıyla iletişim ve politika kavramları tarihsel gelişimleri itibari ile farklılık göstermiş olsa da modern demokratik toplumlarda mutlak görülmektedir. İletişim çalışmaları, gelişen kitle iletişim araçları ve dünyadaki siyasi, ekonomik, sosyolojik ve dahası süreçlerle birlikte farklı yaklaşımlarla zenginleşmiş ve günümüzde de bu durum devam etmektedir. Politika ile ortak paydada buluşuyor olması, politikacıların ister iktidar ister muhalefet partisinden olsun, kamuoyu oluşturma çabaları taşımalarından kaynaklanmaktadır.

Eser Köker (2007, s.13), siyasal yerine politik sözcüğünün seçilmesini şu şekilde açıklamaktadır: “Latince kökenli ve insani bir aradalığı içeren “communication” karşılığı yerine kullanılan iletişim sözcüğü, Türkçe’de bu ortaklığa ait olma vurgusunun iyiden iyiye kayb olduğu düşünülmüş ve siyasal iletişim demekten vazgeçilmiştir. Çünkü siyasal sözcüğü, Arapça kökeni itibarıyla, ceza, usul, terbiye, manevra kabiliyeti anlamlarıyla bezeli olup devlete ve politik iktidarın merkezi örgütlenmesine ilişkin bir kullanım alanı bulunduğu için “ortaklık” haline göndermede bulunmamaktadır”. Bu noktada, politika “polis”e yani aralarında yurttaşlık bağı ile birbirine bağlanan topluluğa gönderme yapmaktadır. Bu çalışmada, örneklem bağlamında incelenen Adalet Yürüyüşü’nün iktidar, muhalefet ve yurttaşlar açısından bir ortaklık bağı içermesi düşüncesinden hareketle politik iletişim kavramı seçilmiştir. Çünkü bir arada bulunan, ortak düşünce ve taleplerle hareket eden grupların ve daha genelde toplumların yapısında politik iletişim süreci işlemektedir.

Politik iletişim kavramı, sadece siyaset alanının sınırlılıkları içerisinde bulunmamaktadır. Toplum içerisindeki farklı yapıların, grupların, kuruluşların, etkinlikleri ile de ilgilenmektedir. Yalnızca politik aktörlerin faaliyetleri ile anılan süreçlerde değil, içerisinde bulunduğu toplumun siyasal, ekonomik, sosyolojik birçok değişimde de bulunmaktadır. Dolayısıyla politik iletişim alanındaki çalışmalar farklı kanallardan beslenmektedir. “Politik iletişim çalışmaları bir yanda ekonomi politik analizlere yönelmiş, diğer yanda eleştirel kuramı ana akım yaklaşımların karşısında bir konuma yerleştirmiştir. Buna karşılık ana akım içerisinde halen egemen yaklaşım olan sistem kuramı politik iletişimi, “politik düzen ile karşılıklı etkileşim bağlamında” ele almayı sürdürmüş ve “medyanın demokrasi üzerindeki yapısal etkilerine”, “genel bağlayıcı kararları olan toplumsal sistem olarak politikaya aracılık işlevine” odaklanmıştır. Bu bakış açısından politik iletişim, “genel bağlayıcı kararların alınması, uygulanması ve anlamlandırılmasında merkezi mekanizma olup, yalnızca politikanın bir aracı değil, kendisi politikadır” (Keskin, a.g.e., s.214). Dolayısıyla kamuoyunun oluşması, karar mekanizmalarının işlemesi ve toplumsal sistem içerisinde devreye sokulması doğrudan politika ile iletişimi birleştirmektedir. Bu durumda da politik aktörlerin, ideolojik düşünce ve davranışlarını sergiledikleri mücadele alanı doğmaktadır.

1.1.Yeni Medyada Politik Meşruiyeti Sağlama Aracı Olarak Politik İletişim

Kitle iletişim araçlarının yaygın kullanımı ile beraber ulusal ve uluslararası alandaki haberlere anında erişim mümkün hale gelmiştir. Bu sayede olayların etki boyutları da sınırlı alanda kalmamakta, kişiler olaylara anında olumlu veya olumsuz tepki gösterebilmektedir. Bu hızlı gelişmeler ile birlikte anılan yeni medya mecrası toplumsal yaşamın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Birçok olanak sağlayan bu mecra kamu ve özel kuruluşların bilgi paylaşımı konusunda başvurdukları bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Birçok konuda olduğu gibi politik iletişim alanında da olanaklar sağlayan yeni medya, siyasal partilerin seçmen kitlelerini genişletmek, interaktif iletişim kurmak, yaptıkları faaliyetler ile ilgili kamuoyu oluşturmak gibi amaçlarla başvurdukları görülmektedir. Dolayısıyla politik aktörlerin siyaset pratikleri açısından geniş ve etkileyici bir ortam sunan yeni medya, kitle demokrasilerin işleyiş mekanizmalarında da önemli rol oynamaktadır. Wolton (1991, s.52) politik iletişimi en genel ifadesiyle şu şekilde tanımlamaktadır: “Siyaset üzerine kamu önünde fikir belirtmeleri meşru olan üç aktörün, yani politikacıların, gazetecilerin ve nabız yoklamaları aracılığıyla kamuoyunun, çelişkili söylemlerinin mübadele edildiği alan”dır. Öncelikle siyaset ve haberleşmenin tarihsel süreç içerisinde ortak noktada kesiştiği döneme vurgu yapmak yerinde olacaktır. Wolton’a göre, bu üç meşruluk aynı anda ortaya çıkmadı. “Önce siyaset ve haberleşme, 18. yüzyılla birlikte gelişti, çünkü genel oy hakkı mücadelesi, söz ve basın özgürlüğü mücadelesiyle birbirinden ayrılamazdı. Buna karşılık, kamuoyu ve iletişim çok daha yeni olgulardır.(Wolton, a.g.e., s.53)” Buradan da anlaşılmaktadır ki, siyaset ve haberleşme

arasındaki bağlantı 18. yüzyılla birlikte gelişmişken, iletişim teknolojileri ile birlikteliği ve politik aktörlerin yeni medyada kamuoyu yaratma gücü 20. yüzyıla denk gelmektedir. Dolayısıyla yeni medyanın aynı zamanda etkili bir propaganda aracı olarak kullanıldığını söylemek yerinde olacaktır.

Geleneksel ve yeni medyanın kamuoyu yaratma gücü olduğu bilinmektedir. Fakat zamansal aktivite ve teknik açılardan farklılıkları bulunmaktadır. Van Dijk yeni medyayı, geleneksel medyadan (gazete, radyo, televizyon, sinema, dergi) farklı olarak, dijital kodlama sistemine dayanan, iletişim sürecinin aktörleri arasında eş zamanlı ve çok yoğun kapasitede, yüksek hızda karşılıklı ve çok katmanlı etkileşimin gerçekleştirdiği multimedya biçimselliğine sahip iletişim araçları olarak tanımlamaktadır (Aktaran: Binark, 2007, s.5). Van Dijk'ın bu tanımından hareketle, yeni medyanın interaktif bir iletişim sağladığını, geleneksel medyadan çok daha hızlı şekilde haberleri iletildiğini ve bundan dolayı da anında etkileşimin gerçekleştiğini söylemek mümkün olmaktadır. Kitle iletişim araçlarının en önemli üstünlüklerini Everett M. Rogers üç başlık altında toplamaktadır (Akt. Gültekin ve Köker, 2006, s.139; Akt. Misçi, 2006, s.128):

-Karşılıklı iletişim: Bu özellik yeni iletişim teknolojilerinin klasik iletişim araçlarının tek yönlü işleyişlerine karşı en önemli avantajlarını oluşturmaktadır.

-Kitlesizleştirme: Tek tek bireylere özel mesajlar iletme ya da alma şeklinde mesaj değişimi sağlayacak özelliktedirler.

-Asenkron Olabilme: Yeni iletişim teknolojilerini kullananlar iletişimi istedikleri zaman başlatabilmekte, dondurmakta ya da bitirebilmektedir. Zamanlama ve iletişim sürecinde etkin olma kontrolünü kaynaktan alıcıya doğru kaydırmaktadır.

Tüm bu özellikler dikkate alındığında, iletişimi istenilen zamanda başlatıp istenilen zamanda sonlandırabilme imkânı internet ortamında hayata geçmektedir. Siyasi parti lider ve üyelerinin haberlerinin internet ortamında gün içerisinde sürekli dolaşımda olduğu dikkate alındığında ise, toplumsal anlamda karar verme mekanizmalarının işleyişinde de yeni medyanın doğrudan etkisinin bulunduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Yeni medya araçları sayesinde kişiler haberlere tepki gösterebilmekte, online yorum yapabilmekte, farklı kanallar aracılığı ile doğruluğunu kontrol edebilmekte ve çok daha geniş haber kaynaklarına anında erişim sağlayabilmektedir. Yeni medya araçlarının bu özellikleri sayesinde politik aktörler de kendi siyasi düşüncelerini, amaçlarını aktarabilecek bu mecrayı aktif olarak kullanmakta ve kamuoyu yaratma mücadelesinde etkili görmektedirler.

Siyasi partiler, güç, egemenlik, iktidar ilişkileri gibi unsurlar aynı zamanda meşruiyet kavramı ile yakından bağlantılıdır. Meşruiyet kavramını ele alan ilk düşünürlerden biri olan Weber'e (2012, s.332) göre, "gelenek, kişisel avantaj, dayanışmanın saf duygusal ya da ideal güdülere egemenlik için yeterince güvenilir bir temel oluşturmaz. Egemenliğin sürekliliği açısından başka bir unsur daha vardır, meşruluk inancı". Dolayısıyla iktidarın ya da diğer partilerin varlıklarını sürdürebilmeleri yasal ve rasyonel temelde kamuoyu oluşturabilmelerine bağlı olmaktadır. Politikacıların kitleleri arkalarına alma girişimleri, iktidar olma mücadeleleri, amaç, düşünce ve ideallerini yayma biçimlerinin vuku bulduğu yani politik iletişim faaliyetlerini sürdürdükleri alan yeni medyadır. Mekânsal farklılığın sorun teşkil etmediği, anında erişim ve geri bildirim mümkün olduğu internet ortamında dolaşımda olan haberler de oldukça önem taşımaktadır.

İletişimin kendi mevcudiyeti içerisinde politik bir olgu barındırmaktadır. Sadece iktidar olanların değil aynı zamanda farklı yollarda mücadele verenlerin de politik iletişim faaliyetlerini yürüttüklerini söylemek mümkündür. Çünkü "İletişim politikalarının "politikası" (policy) toplumu oluşturan bireylerin kolektif karar alabildiğini ilkesel olarak kabul eder; devlet dışı toplumsal

grupların ve bireylerin toplumsal güç kullanımında “gönüllü”, “sorumlu” ve “muktedir” oldukları varsayımına dayanır (Köker, a.g.e., s.19)” Nihai sonuçta, kamuoyunun ideolojik ve siyasal karar alma ve uygulama biçimlerine etki etmek temel amaç olmaktadır. Politika ve iletişimin iç içe geçmesine neden olan bu durum, aynı zamanda yeni medyada siyaset ile ilgili haberlerde tecessüm etmektedir.

2. POLİTİK MEŞRUIYET YOLUNDA POLİTİK İLETİŞİM SÜREÇLERİ: ADALET YÜRÜYÜŞÜ HABERLERİ ÖRNEĞİ

2.1. Araştırma Konusu

Modern demokratik devletlerde yurttaşlar ‘seçmen kitlesi’ olarak görülmektedir. Dolayısıyla her siyasal parti kendi politik düşünce ve pratiklerini kendi seçmen kitlesini korumak ve onun haricindeki kitlelere de ulaşmayı hedeflemektedir. Başka bir amaç olarak da seçmenlerin niyet, tutum ve davranışlarını ölçmek de esas amaçlar arasında yer almaktadır. Bu noktada medya ürün ve araçlarını demokratik ve eşit temsil ile kullanma meselesi devreye girmektedir. Dolayısıyla rekabet ortamı doğmakta ve medyanın sahiplik yapılarını elinde bulunduran iktidar partisi daha şanslı konuma gelmektedir.

Siyasal iktidar üyeleri veya liderleri, partinin yapısını, ideolojisini, özelliklerini, gelecek planlarını yayma ve dahası birçok paylaşımda medyayı aktif olarak kullanma imkânına sahiptirler. İktidar paylaşımında bulunmayan diğer parti ve üyeler ise, eşit olarak medyada görünürlülüğe sahip olmamaktadırlar. Dolayısıyla, karar alıcı olan seçmen kitlesine egemen iktidarlar doğrudan ulaşma şansı elde etmektedirler.

Türkiye’de 2002 yılından beri iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi’nin politik uygulamalarına karşı çıkan ve bunu başlattıkları bir yürüyüş ile duyurmaya çalışan ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi’nin Adalet Yürüyüşü medyada önemli bir gündem maddesi oluşturmuştur. Dolayısıyla önemli bir politik iletişim süreci olan bu dönemin anaakım gazetelerde nasıl değerlendirildiği meselesi çalışmanın temel konusunu oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Amacı

Araştırma ile bir yandan Cumhuriyet Halk Partisi’nin Adalet Yürüyüşü döneminde yürüttükleri politik iletişim süreçlerini nitel ve nicel analizlerle ortaya koymak, bir yandan da en fazla tıklanma oranlarına sahip ve yazılı basında da karşılığı olan Hürriyet, Sabah, Milliyet ve Cumhuriyet gazetelerinin çevrimiçi versiyonlarında yer alan haberlerdeki temsil biçimleri ve sıklığı ortaya koymak amaçlanmıştır.

2.3. Araştırmanın Yöntemi

Haber metinleri içerisinde bağlı bulunduğu topluma ait sosyolojik, psikolojik, ekonomik ve dahası alanda örtük veya açık belirli anlamlar barındırmaktadır. Örtük ve açık olan bu anlamları analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmaktadır. Bilgin’e göre, “içerik analizi, çok çeşitli söylemlere (discours) uygulanan birtakım metodolojik araç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanabilir. İçerik analizi adı altında toplanan bu araç ve teknikler, her şeyden önce kontrollü bir yorum çabası olarak ve genelde tümdengelim dayalı bir “okuma” aracı olarak nitelendirilebilirler. Söz konusu okuma, sınırları belirlenmiş söylem örneklerinin çözümlenmesi esasına dayanmaktadır. Bu teknikler, bir söylemi anlamada ve yorumlamada, öznel etkenlerden kurtulmayı sağlamak amacını taşımaktadır. Okuyucunun bilgi ve sezgisine, inanç ve tutumlarına, değerlerine ve referans çerçevesine bağlı, kolayca ve otomatik bir şekilde yapılmış yorumuna karşı nesnel okuma ilkeleri getirmektedir(Bilgin, 2000, s.1)”. Bu durumda, araştırma varsayımlarını destekleyici sosyolojik veriler elde edilebilmektedir.

Haber metinler içerik analizi yöntemi ile incelenirken metnin salt kendisi değil, metni oluşturan olgular, aktörler, koşullar ve tarihsel süreçler de önem taşımaktadır. Bütüncül olarak değerlendirme yaparak bir haber metnini yorumlamak bu anlamda önem taşımaktadır. Buradan hareketle çalışmanın araştırma kısmında, Adalet Yürüyüşü ile ilgili seçilen örneklem haberler içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırmada oluşturulan kategoriler şu şekildedir:

1. Haber Sayıları
2. Örneklem Olarak Seçilen Haber Sayıları
3. Haberlerin Tutumu
4. Haberlerin Dili
5. Haber Aktörleri

Kategoriler araştırmanın amacına uygun olarak belirlenmiştir. 16 Haziran-9 Temmuz 2017 tarih aralığındaki örneklem olarak seçilen gazetelerdeki konuyla ilgili toplam haber sayıları, örneklem olarak seçilen haber sayıları, haberlerin Adalet Yürüyüşü'nü olumsuzlayan, olumsuzlayan veya nötr mü olduğunu ifade eden haber tutumları ve son olarak haber metinlerinin içerisindeki örtük anlamlar hakkında bize nesnel veri sağlayan haber dili araştırmanın kategorilerini oluşturmaktadır. Araştırma ayrıca, güvenilirlik sağlama nedeniyle gazetecilik bölümünde lisansüstü öğrenim gören üç kişiye kodlama yapılmıştır. Doğrulama oranı yüzde 88 olarak elde edilmiştir.

Araştırmada cevabı aranan sorular şu şekildedir:

- Cumhuriyet Halk Partisi Adalet Yürüyüşü döneminde politik iletişim süreçlerini etkin yürütebilmiş midir?
- Anaakım medyada yürüyüş ile ilgili haberler ne sıklıkla ve hangi bağlamda ele alınmıştır?
- Yürüyüş süresince karşılıklı muhalif açıklamalar mı yoksa ileri sürülen sorunları çözüm odaklı açıklamalar mı yapılmıştır?

Araştırmanın varsayımları şu şekildedir:

- Cumhuriyet Halk Partisi Adalet Yürüyüşü süresince politik iletişim süreçlerini etkin şekilde kullanamamıştır.
- Anaakım medyada yürüyüş ile ilgili haberler diğer haberlere nazaran daha az sıklıkla yer almıştır.
- Anaakım medyada yer alan haberler daha fazla olumsuzlanarak verilmiştir.
- Yapılan açıklamalarda karşılıklı muhalif söylemler daha fazla yer almıştır.

2.4. Örneklem/Uygulama

Türkiye'de yazılı basında karşılığı olan aynı zamanda da çevrimiçi versiyonları bulunan en fazla tıklanma oranlarına sahip gazeteler sırasıyla Sabah, Hürriyet ve Milliyet olarak karşımıza çıkmaktadır (Alexa, 2017). Buradan hareketle örneklem olarak bu üç gazete seçilmiştir. Ayrıca dördüncü gazete olarak da ulusal sol basında yer alan Cumhuriyet gazetesinin çevrimiçi versiyonu seçilmiştir.

Haberler yürüyüşün başlangıç tarihi olan 16 Haziran 2017 ve bitiş tarihi olan 9 Temmuz 2017 aralığında sayılmıştır. Bu aralıktan 10'ar tane olmak üzere toplam 30 haber seçilmiştir. Haberler seçilirken, Kılıçdaroğlu'nun ve iktidar partisi üyelerinin açıklamaları tercih edilmiştir.

Haber taraması yapılırken konuyla ilgili olarak iktidar partisi üyelerinin daha fazla açıklamalarına yer verilmiştir. Araştırmanın sınırlılıkları bu şekilde belirlenmiştir.

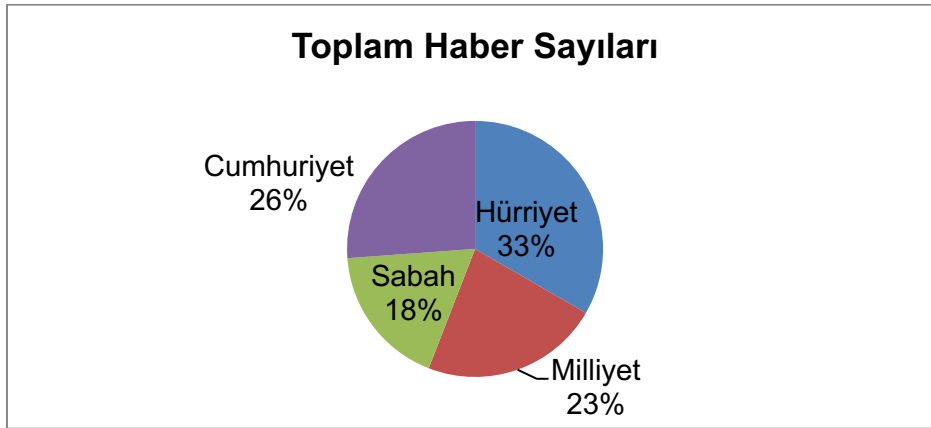
2.5. Araştırma Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Örneklem olarak seçilen toplam 40 haberin belirlenen kategorilerde nitel ve nicel analizi yapılmıştır.

Tablo 1: Haber Sayıları

www.hurriyet.com.tr	650
www.milliyet.com.tr	440
www.sabah.com.tr	350
www.cumhuriyet.com.tr	510
Toplam	1440

Tablo 1’de Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinin çevrimiçi versiyonlarında bulunan, 16 Haziran-30 Temmuz 2017 tarih aralığındaki toplam haber sayıları gösterilmektedir. Haberler gündem ve siyaset kategorilerinde yer alan Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberler olarak seçilmiştir. Buna göre, Hürriyet gazetesinin 650, Milliyet gazetesinin 440, Sabah gazetesinin 350, Cumhuriyet gazetesinin ise 510 haber sayısı bulunmaktadır.

Şekil 1: Toplam Haber Sayıları Yüzdeleri

Şekil 1’de Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinin 16 Haziran-30 Temmuz 2017 tarih aralığındaki Adalet Yürüyüşü ile ilgili toplam haber sayılarının yüzdeleri verilmektedir. Elde edilen bulgulara göre, Hürriyet gazetesi yüzde 45, Milliyet yüzde 31, Sabah gazetesi yüzde 24, Cumhuriyet gazetesi ise yüzde 26 oranında haber sayılarına sahip olduğu görülmektedir. Hürriyet gazetesinin Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberlere diğer gazetelere oranla çok daha fazla yer verdiği saptanmıştır. Konuyla ilgili en az haber sayısı ise Sabah gazetesinde bulunmaktadır. Sabah gazetesinin diğer gazetelere oranla Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberlere çevrimiçi versiyonunda çok daha az yer verdiği görülmüştür.

Tablo 2: Örneklem Seçilen Haber Sayıları

www.hurriyet.com.tr	10
www.milliyet.com.tr	10

www.sabah.com.tr	10
www.cumhuriyet.com.tr	10
Toplam	40

Tablo 2’de tıklanma oranları en yüksek Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinin çevrimiçi versiyonlarından seçilen örneklem haber sayıları verilmektedir. Adalet Yürüyüşü ile ilgili politik iletişim süreçlerini saptamak ve yorumlayabilmek adına, konuyla mutabık her gazeteden 10, toplamda 30 haber örneklem olarak seçilmiştir.

Tablo 3: Haberlerin Tutumu

Gazeteler	Olumlayan	Yüzde	Olumsuzlayan	Yüzde	Nötr	Yüzde
www.hürriyet.com.tr	7	70	3	30	-	-
www.milliyet.com.tr	4	40	6	60	-	-
www.sabah.com.tr	-	-	10	100	-	-
www.cumhuriyet.com.tr	10	100	0	-	0	-
Toplam	21	52	19	48	-	-

Tablo 3’te örneklem olarak seçilen haberlerin tutumları gösterilmektedir. Kategori, Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberleri olumlayan, olumsuzlayan ve nötr olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, Hürriyet gazetesinin toplam 10 haberinin 7’si olumlayan, 3’ü olumsuzlayan olarak değerlendirilmiştir. Nötr habere ise rastlanılmamıştır. Milliyet gazetesinin 4 haberi olumlayan, 6 haberi ise olumsuzlayan olarak değerlendirilmiştir. Nötr habere Milliyet gazetesinde de rastlanılmamıştır. Sabah gazetesinin 10 haberinin hepsi olumsuzlayan kategorisinde değerlendirilmiştir. Cumhuriyet gazetesinin ise tüm haberleri olumlayan olarak saptanmıştır. Kısaca özetlemek gerekirse içerik analizi uygulanan 40 örneklem haber içerisinde 19’u olumsuzlayan, 21’i olumlayan olarak saptanmıştır. Hiçbir haber nötr olarak görülmemiştir. Bu bağlamda, haberlerin birçoğunun Adalet Yürüyüşü’nü olumladığını söylemek mümkün olmaktadır. Burada dikkat çekilmesi gereken nokta, olumlayan haberlerin fazlalığının Cumhuriyet gazetesinin tutumundan, olumsuzlayan haberlerin fazlalığı ise Sabah gazetesinin tutumundan kaynaklanmaktadır.

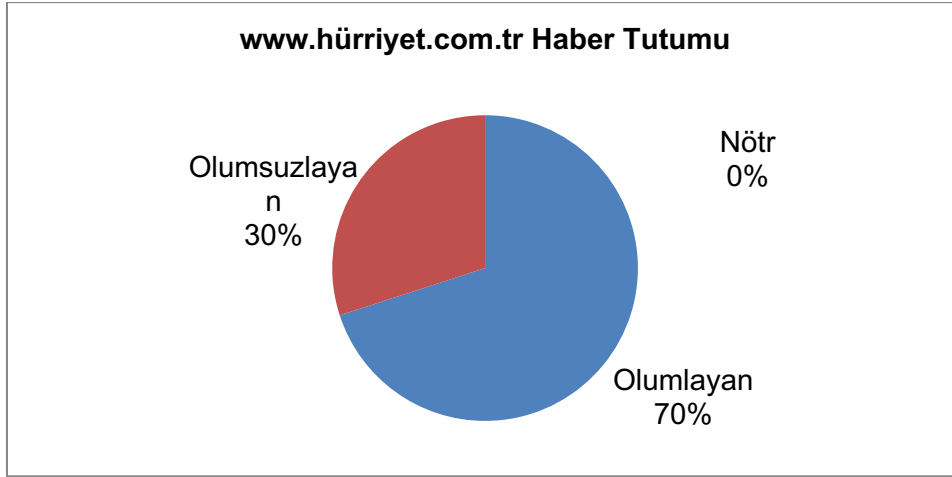
Haber örnekleri vermek gerekirse, örneğin Hürriyet’in 2 Temmuz 2017 tarihli “Kılıçdaroğlu 18’inci günün startını verdi: Bizi suçlamasınlar, dinlesinler” başlıklı haberi olumlayan olarak değerlendirilmiştir. Kılıçdaroğlu’nun “Adaletin egemen olduğu ve hepimizin rahatlıkla konuşabildiği, düşüncelerini ifade edebildiği, düşüncelerini ifade ettiği için hapse atılmadığı bir düzen istiyoruz. O açıdan umuyoruz bizim adalet yürüyüşümüze ülkeyi yönetenler daha fazla kulak kabartmış olurlar. Bizi suçlamasınlar, bizi dinlesinler(hürriyet,2017, a)” şeklindeki açıklamaları ön plana çıkarılmıştır. Hürriyet’in 6 Temmuz 2017 tarihli, “Adalet Yürüyüşü için sert sözler: 'Atatürk düşmanlarıyla yürümem'” başlıklı haberde, “Eski İstanbul Barosu Başkanı ve akademisyen Ümit Kocasakal’ın Adalet Yürüyüşü’ne dair eleştirileri yer verilmiştir. Bu haber olumsuzlayan olarak değerlendirilmiştir(hürriyet, 2017, b).

Milliyet gazetesinin 25 Haziran 2017 tarihli, “Kimisi Millet İçin Yürür, Kimisi Boşa Yürür” başlıklı

haberi olumsuzlayan, 30 Haziran 2017 tarihli ve “80 Milyon İçin Yürüyoruz” başlıklı haberi olumlayan olarak değerlendirilmiştir.

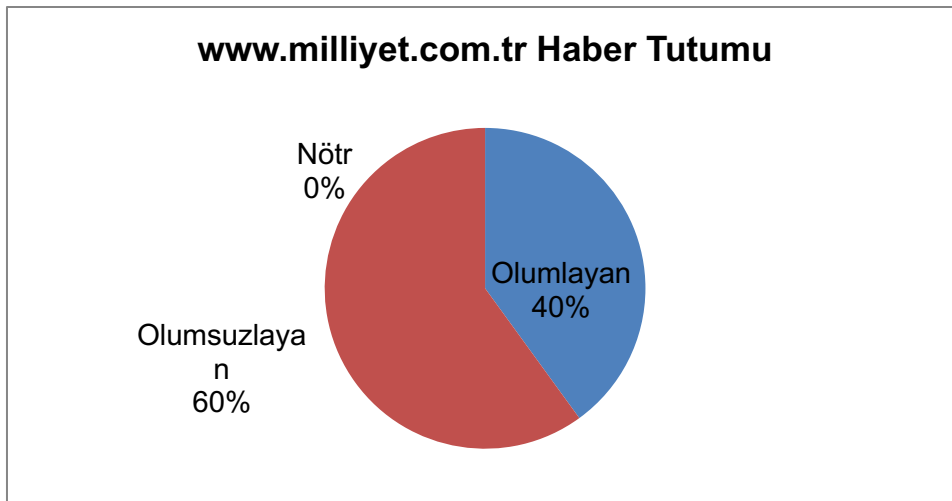
Sabah gazetesinin 2 Temmuz 2017 tarihli, “Gezi kaçını Alabora ortaya çıktı”, 16 Haziran 2017 tarihinde yayınlanan “ CHP'nin sözde adalet yürüyüşünde provokasyon”, “Kılıçdaroğlu'nun Yürüyüşüne Terörist Desteği”, 25 Haziran 2017 tarihli “PKK'dan CHP'nin Adalet Yürüyüşüne Destek” başlıklı ve benzeri haberleri olumsuzlayan olarak değerlendirilmiştir.

Cumhuriyet gazetesinin 7 Temmuz 2017 tarihli “Eşitlik Olmadan Adalet Olmaz” başlıklı haberi olumlayan olarak değerlendirilmiştir. Haberin içeriğinde, Türkiye'nin dört bir yanından 78 kadın örgütünün Adalet Yürüyüşü'ne destek verdikleri belirtilmiştir. 22 Haziran 2017 tarihli “Elimizde kalan tek şey Cumhuriyet” başlıklı haberi de olumlayan olarak değerlendirilmiştir. Haberde, genç yaşlı birçok vatandaşın yürüyüşe destek verdiği örnek olay ve kişilerle anlatılmıştır.

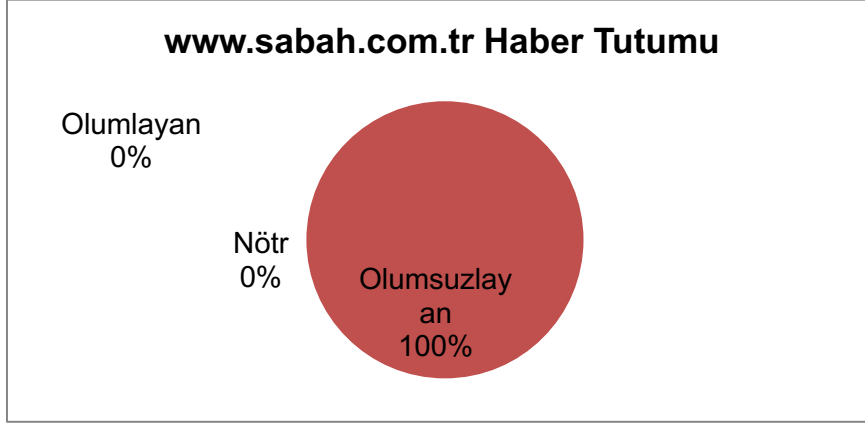
Şekil 2: Hürriyet Gazetesi Haber Tutumu Yüzdeleri

Şekil 2'de Hürriyet gazetesinin örneklem olarak seçilen 10 haberinin tutumlarını gösterilmektedir. Buna göre, olumlayan haber sayısı yüzde 70, olumsuzlayan haber sayısı ise 30'dur. Hürriyet gazetesinde Adalet Yürüyüşü'nü olumlu kategoride sunan haber sayısı daha fazla bulunmaktadır.

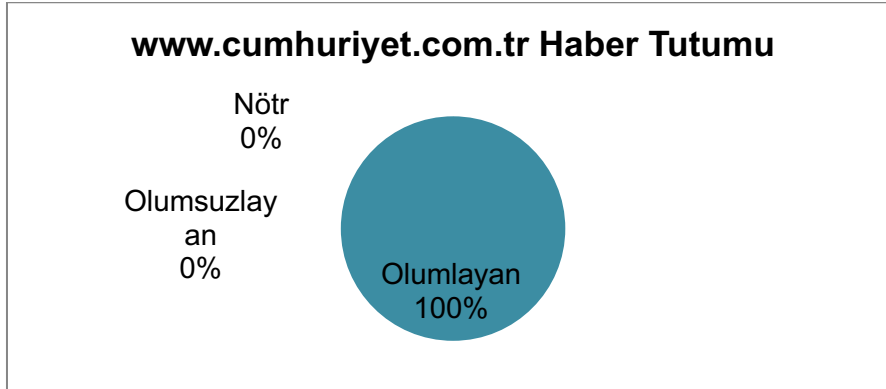
Şekil 3: Milliyet Gazetesi Haber Tutumu Yüzdeleri

Milliyet gazetesinin haber tutumlarının yüzdeler dilimleri Şekil 3'te gösterilmektedir. Elde edilen verilere göre, Milliyet gazetesinin olumsuzlayan haber sayısı yüzde 60, olumlu haber sayısı ise yüzde 40'tır. Milliyet gazetesinde de nötr habere rastlanılmamıştır. Milliyet gazetesinin çevrimiçi versiyonunda yer alan Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberlerin birçoğu olumsuzlanarak verilmiştir.

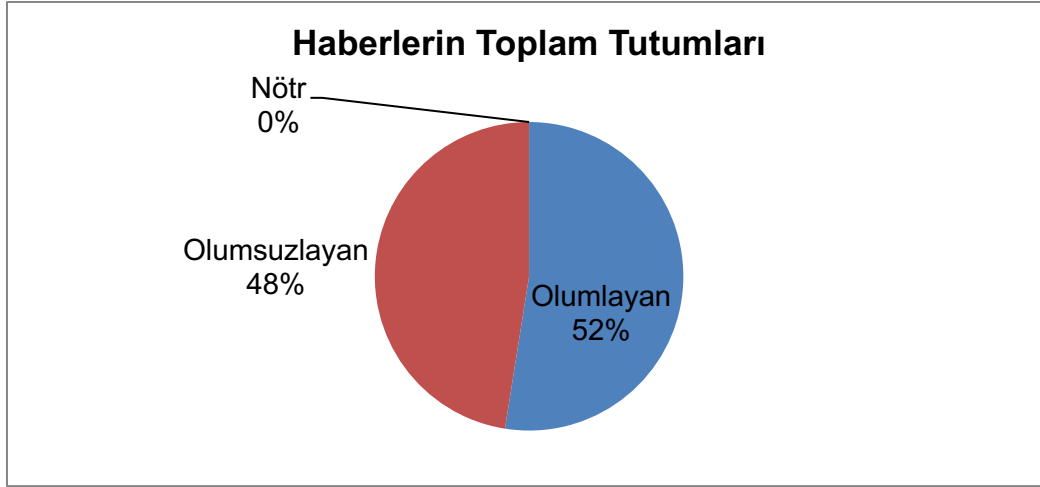
Şekil 4: Sabah Gazetesi Haber Tutumu Yüzdeleri

Şekil 4'te Sabah gazetesinin haber tutumları gösterilmektedir. Sabah gazetesinin çevrimiçi versiyonundan seçilen haberlerin hepsi olumsuzlayan olarak değerlendirilmiştir. Bu durumda, Sabah gazetesinin diğer gazetelere göre Adalet Yürüyüşü'nü en fazla olumsuzlayan haber sayısına sahip olduğunu söylemek mümkün olmaktadır.

Şekil 5: Cumhuriyet Gazetesi Haber Tutumu Yüzdeleri

Şekil 5'te Cumhuriyet gazetesinin haber tutumu gösterilmektedir. Elde edilen bulgulara göre, Cumhuriyet gazetesinin Adalet Yürüyüşü ile ilgili örneklem olarak seçilen haberlerinin hepsi olumlu olarak değerlendirilmiştir. Cumhuriyet gazetesi diğer gazetelere göre en fazla olumlu haber sayısına sahiptir.

Şekil 6: Haberlerin Toplam Tutumları

Şekil 6'da Hürriyet, Milliyet, Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinin haber tutumları ile ilgili olarak toplam yüzdelik dilimleri verilmektedir. Örneklem olarak seçilen 40 haberin yüzde 48'i olumsuzlayan, yüzde 52'si ise olumluyan olarak saptanmıştır. Nötr haber yüzdesi bulunmamaktadır. Olumsuzlayan haber sayılarının en fazla Sabah ve Milliyet gazetelerinde olduğu, en az Hürriyet gazetesinde olduğu görülmektedir. Cumhuriyet gazetesinde ise olumsuzlayan habere rastlanılmamıştır.

Tablo 4: Haberlerin Dili

Gazeteler	Adalet	Hak	Eşitlik	Hukuk	Özgürlük	Vatandaş
www.hurriyet.com.tr	113	5	1	2	2	20
www.milliyet.com.tr	55	11	1	11	-	19
www.sabah.com.tr	50	10	-	1	7	1
www.cumhuriyet.com.tr	97	11	3	7	2	6
Toplam	315	37	5	21	11	46
Yüzde	72	8	1	5	3	11

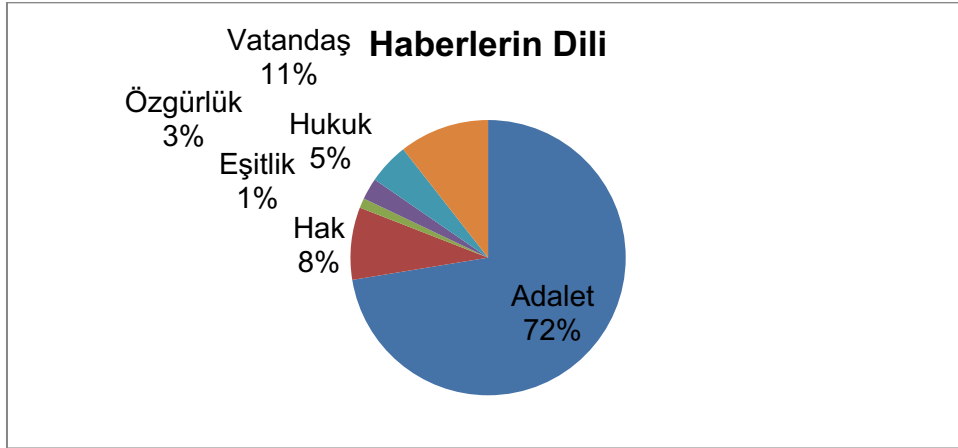
Tablo 4'te haberlerin dili kategorisi gösterilmektedir. Buna göre, Adalet Yürüyüşü konulu haberlerin içerisinde bulunan gömülü anlamları açığa çıkarmak ve haberlerin hangi bağlamda tecessüm ettiğini ortaya koymak amacıyla haber dili sayılmıştır. Buna göre belirlenen kelimeler şunlardır:

- Adalet
- Hak
- Eşitlik
- Hukuk
- Özgürlük
- Vatandaş

Adalet, hak ve vatandaşlık kelimelerinin seçilme nedeni, örneklem bağlamında seçilen haber

metinlerinin içeriğinde en fazla sıklıkla geçtiği saptanan kelimeler olmasıdır. Eşitlik, hukuk ve özgürlük kelimelerinin seçilme nedeni ise, Adalet Yürüyüşü kapsamında bu olgulara ne kadar vurgu yapıldığına dikkat çekmektir.

Buna göre adalet kelimesi Hürriyet gazetesinde 113, Milliyet gazetesinde 55, Sabah gazetesinde 50, Cumhuriyet gazetesinde ise 97 defa geçmiş bulunmaktadır. Hak kelimesi, Hürriyet gazetesinde 5, Milliyet gazetesinde 11, Sabah gazetesinde 10, Cumhuriyet gazetesinde ise 11 kere geçmiştir. Eşitlik kelimesi, Hürriyet ve Milliyet gazetelerinde 1'er defa, Cumhuriyet gazetesinde ise 5 kere geçmiş olmasına rağmen, Sabah gazetesinde hiç bulunmamaktadır. Hukuk kelimesi Hürriyet gazetesinde 2, Cumhuriyet gazetesinde 7, Milliyet gazetesinde 11, Sabah gazetesinde ise 1 defa geçmiş olduğu saptanmıştır. Özgürlük kelimesinin Hürriyet ve Cumhuriyet gazetesinde 2, Sabah gazetesinde 7 defa geçtiği belirlenmiştir. Milliyet gazetesinde ise özgürlük kelimesi hiç geçmemiştir. Vatandaş kelimesi Hürriyet gazetesinde 20, Milliyet gazetesinde 19, Cumhuriyet gazetesinde 6, Sabah gazetesinde ise 1 kere geçmiştir.

Şekil 7: Haberlerin Dili Yüzdeleri

Şekil 7'de haberlerin dili yüzdeleri olarak gösterilmiştir. Tüm kelimelerin toplam sayılarından hareketle elde edilen bulgulara göre yüzde 71 ile en fazla sıklıkla geçen kelime adalet kelimesidir. Diğerleri ise sırasıyla yüzde 13 vatandaş, yüzde 8 hak, yüzde 4 özgürlük, yüzde 3 hukuk, yüzde 1 ise eşitlik kelimesidir.

Haber dili kategorisinde sayılan kelimelerin haber metinlerinde taşıdığı anlamlarda örnek vermek yerinde olacaktır. Örneğin, Hürriyet gazetesinin 6 Temmuz 2017 tarihli, "Adalet Yürüyüşü için sert sözler 'Atatürk düşmanlarıyla yürümem'" başlıklı haberinde geçen adalet kelimesinin toplam sayısı 3'tür (hürriyet, 2017, c). Haberlerin tutumu kategorisinde bu haber olumsuzlayan olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre Hürriyet gazetesinde olumsuzlayan olarak değerlendirilen haber metinlerinde adalet kelimesinin daha az geçtiği saptanmıştır. Örneğin, 2 Temmuz 2017 tarihli, "Kılıçdaroğlu 18'inci günün startını verdi. Bizi suçlamasınlar, dinlesinler" (hürriyet, 2017, d) başlıklı haberinde adalet kelimesi 36 kere geçmiştir. Cumhuriyet gazetesinin her haberinde adalet kelimesi geçmiştir. Kelimenin en fazla sıklıkla geçtiği tarihi 8 Temmuz 2017 tarihli, "Partinin Adından Adaleti Çıkarasınlar" başlıklı haberde olduğu saptanmıştır (cumhuriyet, 2017, a). Bu haberde, CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu'nun AKP'yi eleştirdiği açıklaması yer almaktadır.

Haber dili kategorisinde sayılan kelimeler içerisinde eşitlik kelimesinin en az sıklıkla geçtiği görülmektedir. Tabloda dikkat çeken ve Milliyet gazetesinde yer alan bu kelime, 30 Haziran 2017 tarihli "80 Milyon İçin Yürüyoruz" başlıklı haberde geçmiş ve Kılıçdaroğlu'nun

vatandaşların eşitliğini vurgulayan cümlesi yer almıştır (milliyet, 2017, a). Hukuk kelimesi de en az sıklıkla geçen kelimeler arasındadır. Milliyet'in 28 Haziran 2017 tarihli, "Protestocuları alkışlayın" haberinde geçen 3 hukuk kelimesi de, hak, hukuk ve adalet kavramları ile birlikte kullanılmıştır (milliyet, 2017, b). Dolayısıyla haberde Kılıçdaroğlu'nun hukuk devleti vurgusu metnin içerisinde geçmiştir. Cumhuriyet gazetesinde bulunan eşitlik kelimeleri ise "Eşitlik Olmadan Adalet Olmaz" başlıklı haberinde geçmiştir (cumhuriyet, 2017, b).

Özgürlük kelimesi ise 3 Temmuz 2017 tarihli, "Asıl cesaret tankların üstüne yürüyebilmek" başlıklı haber ile Sabah gazetesinde 7 kere geçmiştir. Haberde "AK Parti sözcüsü Mahir Ünal'ın CHP, Türkiye'ye yönelik kara propaganda dilini kullanıyor. 'Korkmadan yürüyoruz' diyorlar ama asıl cesaret 15 Temmuz'da tankların karşısında durabilmektir" açıklamalarına yer verilerek, basın ve ifade özgürlüğü ile ilgili olarak Türkiye'de sorun bulunmadığının altı çizilmiştir (sabah, 2017, a).

Bu başlık altında haber dili tablosunda dikkat çeken kelimelere örnekler verilmiştir. Özetlemek gerekirse, nihai sonuçta anaakım gazetelerin haber metinlerinde hak, hukuk, adalet, özgürlük, eşitlik gibi kavramlar ön plana çıkarılmamıştır. Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarında bu kavramlar yer aldığı için haber metinlerinde bulunmaktadır. Adalet Yürüyüşü ile ilgili en başta yürüyüşe katılan halkın ve CHP'li üyelerin kaygılarına çözüm odaklı yaklaşılmadığı görülmüştür.

Tablo 5: Haber Aktörleri

Aktörler	www.hurriyet.com.tr	www.milliyet.com.tr	www.sabah.com.tr	www.cumhuriyet.com.tr	Top.
CHP Gen. Bşk. Kemal Kılıçdaroğlu	7	4	1	2	14
CHP'li Yetkililer	1	-	1	2	4
Başb. Binali Yıldırım	-	2	2	2	6
Ak Parti Yetkilileri	1	2	1	1	5
STK'ler	-	-	-	1	1
Vatandaş	-	2	1	2	5
Diğer	1	-	4	-	5

Tablo 5'te haber aktörleri gösterilmektedir. Örneklem bağlamında incelenen 40 haberin haber aktörleri, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, CHP'li yetkililer, Başbakan Binali Yıldırım, Ak Parti yetkilileri, STK'ler, vatandaş ve diğer kategorilerinde belirtilmiştir. Diğer kategorisinde internet sitesi yazarı, PKK savunucuları ve Vatan Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek yer almaktadır.

Elde edilen verilere bakıldığında, CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu Hürriyet'in çevrimiçi versiyonunda 7 kere, Milliyet'te 4, Sabah'ta 1, Cumhuriyet'te ise 2 kere haber aktörü olarak toplam 14 defa geçmiştir. Örneğin; Cumhuriyet gazetesinin 8 Temmuz 2017 tarihli "Partinin adından adaleti çıkarsınlar"(cumhuriyet, 2017, b) başlıklı haberi, CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarını içermektedir. Hürriyet gazetesinin 5 Temmuz 2017 tarihli "Adaleti siyasetin emrine verersen demokrasi olmaz (hürriyet, 2017, d,)" başlıklı haberi de Kemal Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarını içermektedir. Milliyet gazetesinin 22 Haziran 2017 tarihli "Eğer o da adaleti savunuyorsa gelsin yanımda yürüsün" başlıklı haberinin içeriği de Kılıçdaroğlu'nun Adalet Yürüyüşü'nün 8'inci gününde yaptığı basın açıklamasını içermektedir. Sabah gazetesi sadece 16 Haziran 2017 tarihli haberinde bir kere olmak üzere Kılıçdaroğlu'na haber metninde aktör olarak yer vermiştir. "CHP'nin sözde adalet yürüyüşünde provokasyon" başlıklı haberde CHP'li grubun teröre destek sloganları attığına yönelik iddialarına ilişkin Kılıçdaroğlu'nun açıklaması yer almaktadır.

CHP'li yetkililer, Hürriyet'te 1, Sabah'ta 1, Cumhuriyet'te 2 defa haber aktörü olarak kullanılmıştır. Milliyet'in çevrimiçi versiyonunda ise rastlanılmamıştır. Hürriyet'in 27 Haziran 2017 tarihli "Kılıçdaroğlu'nun konaklayacağı tesisin önüne gübre döküldü" başlıklı haberinde, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'nun, Adalet Yürüyüşü'nün 13'üncü gecesini geçirdiği Düzcce Kalıcı Konutları yolu üzerinde Cumhuriyet Mahallesi mevkiindeki kamp alanının önüne bir kamyonun hayvan gübresi dökülmesi üzerine, CHP İstanbul Milletvekili Eren Erdem'in yaptığı açıklama yer almaktadır(hürriyet, 2017, e). Sabah gazetesinin 30 Haziran 2017 tarihli "CHP'li provokatör tutuklandı" başlıklı haberinde ise, CHP'li Şenay Günaydın'ın tutuklandığı bilgisi verilmektedir (sabah, 2017, b). Cumhuriyet'in 9 Temmuz tarihli "Adalet Yürüyüşünde parasıyla bile su vermeyen belediye" başlıklı haberinde CHP Genel Başkan Yardımcısı Seyit Torun'un açıklamaları yer almaktadır (cumhuriyet, 2017, c). Cumhuriyet'in 30 Haziran 2017 tarihli "178 gazeteci için de adalet istiyoruz" başlıklı haberinde ise, CHP Milletvekili Barış Yarkadaş'ın basın açıklamasına yer verilmiştir(cumhuriyet, 2017, d).

Başbakan Binali Yıldırım, Milliyet, Sabah ve Cumhuriyet'te 2 defa haber aktörü olarak kullanılmıştır. Hürriyet gazetesinde ise görülmemiştir. Milliyet gazetesinin 25 Haziran 2017 tarihli "Kimisi millet için, kimisi boşuna yürür (milliyet, 2017, c)" ve 27 Haziran 2018 tarihli "Gideceğin yer çıkmaz sokaktır"(milliyet, 2017, d) başlıklı haberleri, Sabah gazetesinin 4 Temmuz 2017 tarihli "Başbakan Yıldırım: Kılıçdaroğlu yolların kalitesini anladı"(sabah, 2017, c) ve 5 Temmuz 2017 "Adalet değil gaflet yürüyüşü"(sabah, 2017, d) başlıklı haberleri ile Cumhuriyet gazetesinin 7 Temmuz 2017 tarihli "Binali Yıldırım'dan Adalet Yürüyüşü açıklaması: Kabak tadı vermeye başladı"(cumhuriyet, 2017, e) ve "Binali Yıldırım'dan Kılıçdaroğlu'na: Bu iş maksadına erişti, daha fazla sürdürmenin anlamı yok"(cumhuriyet, 2017, f) başlıklı haberlerinde Başbakan Binali Yıldırım haber aktörü olarak kullanılmıştır.

Ak Parti yetkilileri Milliyet'te 2, Hürriyet, Sabah ve Cumhuriyet'in çevrimiçi versiyonlarında ise 1'er defa kullanılmıştır. Örneğin, Milliyet gazetesinin 30 Haziran 2017 tarihli "Asıl mesele adalet değil" başlıklı haberin içeriğinde Ak Parti Sözcüsü Mahir Ünal'ın açıklamalarına yer verilmiştir.

STK'ler Cumhuriyet gazetesinin sadece bir haberinde aktör olarak yer almıştır. 7 Temmuz 2017 tarihli "Eşitlik olmadan adalet olmaz" (cumhuriyet, 2017, g) haberinde yürüyüşe katılan kadın örgütlerinin açıklamaları yer almaktadır.

Vatandaşlar ise, Hürriyet'te yer almazken, Cumhuriyet ve Milliyet'te 2, Sabah'ta ise 1 defa aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Cumhuriyet gazetesinde "Elimizde kalan tek şey Cumhuriyet"(cumhuriyet, 2017, g) başlıklı haberde, görme engelli 60 yaşındaki Hüseyin isimli kişinin Maçka'da Adalet nöbetinde olduğu ve yaptığı açıklamalar yer almaktadır. Sabah gazetesinin "Gezi kaçkını Alabora ortaya çıktı"(sabah, 2017, e) başlıklı haberinin aktörü de

vatandaş kategorisinde değerlendirilmiştir.

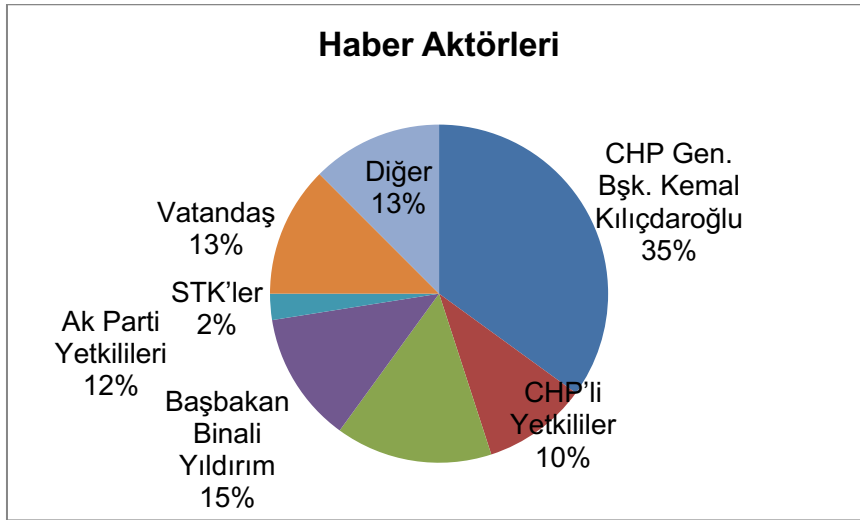
Diğer kategorisi ise Hürriyet'te 1, Sabah'ta 4 kere değerlendirilmiştir. Sabah gazetesinin "Kılıçdaroğlu'nun yürüyüşüne terörist desteği!" (sabah, 2017, e) başlıklı haberin aktörü diğer kategorisinde değerlendirilmiştir. Hürriyet gazetesinin "Adalet Yürüyüşü için sert sözler: Atatürk düşmanlarıyla yürümem" (hürriyet, 2017, f) başlıklı haberin içeriğinde Akademisyen ve İstanbul Barosu Eski Başkanı Ümit Kocasakal'ın açıklamaları yer almaktadır. Bu haberin aktörü de diğer kategorisinde değerlendirilmiştir.

Haber fotoğraflarına bakıldığında ise, genellikle açıklama yapan kişilerin fotoğraflarının yer aldığı görülmektedir. Yürüyüşten kareler çok az yer almaktadır. Örneğin, Kılıçdaroğlu açıklamalarını yürüyüş esnasında yapmasına rağmen sadece Kılıçdaroğlu'nun fotoğrafının yer aldığı haberler çoğunlukta bulunmaktadır. Örneğin; Cumhuriyet'in "Eşitlik olmadan adalet olmaz" başlıklı haberde kadın örgütlerin açıklamaları yer almaktadır. Kullanılan fotoğrafın haber metninin konusuyla uyumlu seçildiği görülmektedir. Cumhuriyet'in "Adalet Yürüyüşü dünyada 2'nci sırada" başlıklı haberinin fotoğrafı da yürüyüşten bir kare seçilmiştir.

Geri kalan birçok haberin fotoğrafını ise açıklama yapan kişilerin kareleri oluşturmaktadır. Fotoğraflarda Adalet Yürüyüşü'nün tüm süreçleri salt Kemal Kılıçdaroğlu ile özdeşleştirildiği görülmektedir.

Şekil 8: Haber Aktörleri Yüzdesi

Şekil 8'de haber aktörlerinin yüzdelerik dilimleri gösterilmektedir. Bulgulara göre; CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu yüzde 35, Başbakan Binali Yıldırım yüzde 15, vatandaş ve diğ er kategorileri yüzde 13, Ak Parti yetkilileri yüzde 12, CHP'li yetkililer yüzde 10, STK'ler ise yüzde 2 oranında görülmüştür.

SONUÇ

Mecliste temsili bulunan partilerin politik aktivitelerini, genel bağlayıcı karar alma süreçlerini, yazılı ve sözlü ifadelerinin vuku bulduğu haber metinlerinin inşası ve dolaşımı önem taşımaktadır. Bu bağlamda politika ile ortak pratiklerde değerlendirilen iletişim süreçleri önemli bir çalışma alanıdır. Bu çalışmada politik iletişim ile ilgili kavramsal ardaan bilgisinden hareketle CHP'nin Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberler içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, ilk kategori olan haber sayılarına bakıldığında belirlenen tarih aralığında en fazla haber 650 ile Hürriyet gazetesinde yer almaktadır. Cumhuriyet gazetesinde 510, Milliyet gazetesinde 440, Sabah gazetesinde ise 350 haber yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak Sabah gazetesinin ana muhalefet partisi ile ilgili politik faaliyetlerine gündelik haber akışında diğ er gazetelere göre daha az sıklıkla yer verdiğini söylemek mümkün olmaktadır. Yüzdelerik dilimlerine bakıldığında ise, Hürriyet'in yüzde 33, Cumhuriyet'in yüzde 26, Milliyet'in yüzde 23, Sabah'ın ise yüzde 18'lik dilimleri olduğu görülmektedir.

Haberlerin tutumu ile ilgili kategoride çıkan sonuca göre ise, örneklem olarak seçilen 40 haberin yüzde 48'nin olumsuzlayan yüzde 52'sinin ise olumlayan olarak değerlendirildiği ve nötr habere rastlanılmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre en fazla olumsuzlanan haberlerin 10 haber ile Sabah'ta, sonrasında 6 haber ile Milliyet'te, 3 haber ile Hürriyet'te

olduğu görülmüştür. Cumhuriyet gazetesinin ise tüm haberleri olumluyken diğer gazetelerin ise çoğunlukla olumsuz haberler yayınladığı görülmüştür. Cumhuriyet gazetesinin diğer gazetelere göre yürüyüş ile ilgili haberlerini olumluyken diğer gazetelerin ise çoğunlukla olumsuz haberler yayınladığı görülmüştür.

Haberlerin dili kategorisinde, adalet, hak, eşitlik, hukuk, özgürlük ve vatandaş kelimeleri sayılmıştır. En fazla kelime konuyla mutabık olduğu için yüzde 72 ile adalet kelimesi olarak sayılmıştır. Vatandaş yüzde 11, hak yüzde 8, hukuk yüzde 5, özgürlük yüzde 3 ve eşitlik kelimesi yüzde 1 olarak sayılmıştır. Adalet kelimesinin en fazla 113 ile Hürriyet gazetesinde, 97 ile Cumhuriyet gazetesinde, 55 ile Milliyet gazetesinde, 50 ile Sabah gazetesinde geçtiği görülmüştür. Vatandaş kelimesinin en fazla 20 ile Hürriyet'te, 19 ile Milliyet'te, 6 ile Cumhuriyet'te ve 1 defa olmak üzere en az Sabah'ta geçtiği görülmüştür. Hak kelimesinin en fazla 11 ile Cumhuriyet ve Milliyet'te, sonrasında 10 ile Sabah'ta ve 5 ile en az Hürriyet'te geçtiği görülmüştür. Hak kelimesinin en fazla olumluyken haber metinlerine sahip olan Hürriyet'te değil de diğer gazetelerde geçmesi, iktidar partisi yetkililerin yürüyüşle ilgili açıklama yaparken hak vurgusuna önem vermelerinden kaynaklanmıştır. Yürüyüşün hak arama temelli kaygıları ön plana çıkarılmamıştır. Özgürlük kelimesi, en fazla Sabah'ta 7 kere, Cumhuriyet ve Hürriyet'te 2 kere geçmiştir. Milliyet'te ise geçmemiştir. Son olarak en az geçen kelime olan eşitlik kelimesi ise, Cumhuriyet'te 3, Hürriyet ve Milliyet'te 1'er defa geçmiş, Sabah gazetesinde ise hiç geçmemiştir. Buradan hareketle yürüyüşü gerçekleştiren CHP'li yetkililerin ve destek verenlerin hak, eşitlik ve hukuk kavramlarına çok fazla vurgu yapmadığını söylemek mümkün olmaktadır. 'Hak, hukuk, adalet!' olarak çıkılan yolda, temel meselelerin çözüm odaklı olarak ele alınmadığını söylemek yerinde olacaktır. Yapılan açıklamalarda, yürüyüşün temel meselesine mutabık şekilde tecessüm eden açıklamalar yapılması bu noktada getirilebilecek önerilerden olmaktadır.

Haber aktörlerine bakıldığında ise, yürüyüşün baş aktörü olarak gösterilen CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu haberlerde yüzde 35 oranında en fazla kullanılan aktör olarak karşımıza çıkmaktadır. STK'lerin açıklamaları ise yüzde 2 ile en az oranda yer almıştır. Yürüyüşe katılan katılımcıların ve vatandaşların görüşlerine ise politik aktörler kadar yer verilmediği görülmüştür.

Araştırma öncesi ortaya konan varsayımlardan hareketle sonuç olarak, CHP'nin Adalet Yürüyüşü süresince politik iletişim süreçlerini çok etkin kullanmadığını örneklem olarak incelenen haber analizleri neticesinde söylemek mümkün olmaktadır. Zira bu durumun anaakım medyasının maddi üretim ilişkileri ile doğrudan bağlantılı olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Taranan Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazetelerinin çevrimiçi versiyonlarına bakıldığında belirlenen tarih aralığında (16 Haziran 2017 ve 9 Temmuz 2017) diğer haber konularına daha sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Bu da araştırmanın bir diğer varsayımını destekleyici veri olarak karşımıza çıkmaktadır. Cumhuriyet gazetesinin ise diğer kategorilerle karşılaştırıldığında Adalet Yürüyüşü ile ilgili haberlere diğer gündem maddelerine göre daha fazla yer verdiği görülmüştür.

Olumsuzlanan haberlerin anaakım medyada daha fazla yer bulduğuna ilişkin diğer varsayım da haberlerin tutumu kategorisinde nesnel verilerle ortaya konmuştur. Buna göre, Adalet Yürüyüşü ile ilgili olarak Türkiye'de en fazla tıklanma oranına sahip üç gazetede haberler büyük farkla olumsuzlanarak verilmiştir. Cumhuriyet gazetesinde ise tüm haberler olumluyken diğer gazetelerin ise çoğunlukla olumsuz haberler yayınladığı görülmüştür. Bu fark, gazetelerin yayın politikalarına göre haberlerin olay örgüsünü nasıl şekillendirdiğini de ortaya koymaktadır.

Son olarak yapılan açıklamaların ülkenin temel meselelerini çözmek yerine karşılıklı açıklamalara evirildiği görülmüştür. Adalet Yürüyüşü süresince yapılan açıklamalar değerlendirildiğinde, yürüyüşe katılanların var olduklarını belirttikleri sorunların çözümüne,

katılmayanların ise yürüyüşün mevcudiyetiyle ilgili sorgulamalara odaklandıkları görülmüştür.

Özetle, 'hak, hukuk ve adalet' sloganı ile yola çıkan ve uzun bir yürüyüş gerçekleştiren CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ve partili yetkililerin politik iletişim süreçleri anaakım medya içeriklerinde diğer gündem maddelerine göre eşit temsil hakkı bulmadığı görülmüştür. Yer alan haberlerin de iktidar partisi yetkilileri tarafından yapılan muhalif açıklamalardan oluştuğu görülmüştür. Bu bağlamda mecliste temsili bulunan her partinin politik faaliyetlerinin daha görünür ve etkili şekilde verilmesi gerektiği önerisini getirmek yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

BİLGİN, Nuri (2000). İçerik Analizi.İzmir:Ege Üniversitesi Yayınları.

BİNARK, Mutlu (2007). Yeni Medya Çalışmaları, Ankara:Dipnot Yayınları.

Gültekin, Bilgehan ve Köker, Nihat E. (2006). "İnternetin Halkla İlişkilere Etkisi: Sanal Ortamlarda İnteraktif Halkla İlişkilerin Yeni Kuralları".138-146.İstanbul: Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansı.

KESKİN, Fatih(2014). Politik İletişim Sözlüğü.Ankara:İmge Kitabevi.

KÖKER, Eser (2007). Politikanın İletişimi İletişimin Politikası.Ankara:İmge Kitabevi.

MAX, Weber (2012). Ekonomi ve Toplum Cilt 1, çev. Latif Boyacı.İstanbul:Yarın Yayınları.

WILLIAMS, Raymond (2005). Anahtar Sözcükler, çev. Savaş Kılıç. İstanbul:İletişim Yayınları.

WOLTON, Dominique (1991). "Siyasal İletişim: Bir Model Yaratmak".çev. Hülya Tufan, Ömer Laçiner.Sayı 30. ss. 51-58.İstanbul:Birikim Yayınları.

Yararlanılan İnternet Kaynakları:

<https://www.alex.com/topsites/countries/TR> Erişim Tarihi: 01.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/kilicdaroglu-18inci-gunun-startini-verdi-bizi-suclamasinlar-dinlesinler-40506760> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/rekor-sicakta-rekor-katilim-40506724> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/adaleti-siyasetin-emrine-verirsen-denokrasi-olmaz-40510934>
Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/chpnin-yuruyusune-saldiri-hazirligindaki-deaslinin-yakalanma-ani-kameraya-yansidi-40510885> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/adaleti-siyasetin-emrine-verirsen-denokrasi-olmaz-40510934>
Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/adalet-yuruyusu-icin-sert-sozler-ataturk-dusmanlariyla-yurumem-40511282> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/enistesinin-de-yer-aldigi-yuruyusu-boyle-yorumladi-spor-yapiyorlar-40494546> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/cumhurbaskani-ve-basbakan-gelirse-memnun-olurum-40498943>
Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/cubbeleriyle-destek-verdiler-40500291> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

<http://www.hurriyet.com.tr/kilicdaroglunun-konaklayacagi-tesis-in-one-gubre-dokuldu-40502946> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

- <http://www.hurriyet.com.tr/40-derecede-17-kilometre-40505002> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/bakan-eroglu-chp-genel-baskanina-bunu-tokat-yerelhaber-2125459/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/chp-genel-baskani-kemal-kilicdaroglu-bolu-yerelhaber-2123116/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/kilicdaroglu-na-rabia-isaretli-karsilama-bolu-yerelhaber-2124111/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/maratoncu-olabilirmis-gundem-2473812/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/kimisi-millet-icin-kimisi-bosuna-siyaset-2474284/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/gidecegin-yer-cikmaz-sokaktır--siyaset-2475050/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/chp-nin-berberoglu-nun-tutuklanmasina-ankara-yerelhaber-2134446/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/protestoculari-alkislayin-siyaset-2475417/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/80-milyon-kisi-icin-yuruyoruz-siyaset-2476711/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <http://www.milliyet.com.tr/asil-mesele-adalet-degil-siyaset-2476699/> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/07/02/gezi-kackini-alabora-ortaya-cikti> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/07/03/asil-cesaret-tanklarin-ustune-yuruyebilmek> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/07/04/basbakan-yildirim-konusuyor-canli> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/07/05/adalet-degil-gaflet-yuruyusu> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/07/06/perincek-yuruyus-chpnin-bonzaisi> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/06/16/chpnin-sozde-adalet-yuruyusunde-provokasyon> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/06/16/kilicdaroglunun-yuruyusune-terorist-destegi> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/06/25/feto-destekcisi-kilicdaroglunu-koseye-sikistiran-soru> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/06/25/pkkdan-chpnin-adalet-yuruyusune-destek?paging=2> Erişim Tarihi: 02.11.2017.
- <https://www.sabah.com.tr/gundem/2017/06/30/chpli-provokatore-tutuklama-talebi> Erişim Tarihi: 02.11.2017.

- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/775853/Esitlik_olmadan_adalet_olmaz.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/777067/Partinin_adindan_adaleti_cikarsinlar.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/777586/Adalet_Yuruyusu_dunyada_2_nci_sirada.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/777688/Adalet_Yuruyusunda_parasiyla_bile_su_vermeyen_belediye.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/766645/Elimizde_kalan_tek_sey_Cumhuriyet.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/766344/Kardesi_sehit_olan_Yarbay_Mehmet_Alkan_da_Adalet_Yuruyusu_ne_katildi.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/768390/Bozdag_dan_Adalet_Yuruyusu_aciklamasi__Bosuna_yoruluyorlar.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/771026/Yarkadas__178_gazeteci_icin_de_adalet_istiyoruz.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/siyaset/776306/Binali_Yildirim_dan_Adalet_Yuruyusu_a_ciklamasi__Kabak_tadi_vermeye_basladi.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018
- http://www.cumhuriyet.com.tr/video/video_haber/776204/Binali_Yildirim_dan_Kilicdaroglu_na__Bu_is_maksadina_eristi__daha_fazla_surdurmenin_anlami_yok.html
Erişim Tarihi: 04.04.2018